GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 55. Brasiovu 30|18 Iuliu 1876.

Fric'a de Russi'a.

I.

Acésta frica „de muscali" a inceputu a se incuiba la natiunea maghiara numai dupa impartirea Poloniei intre cele trei staturi septemtrionali vecine, adeca Austri'a, Russi'a, Prussi'a; a crescutu apoi successive in mesur'a in care se repetia invasiunile trupeloru rusesci in principatele romanesci, si noi inca amu reflectatu cu alta ocasiune la terrórea ce se latise si la fug'a generale a familiiloru maghiare intemplata mai antaiu aici in Transilvani'a inainte de acésta cu $46^1/_2$ de ani in capu de érna, intre plansete si vaiete, pe la cetatile fortificate, din causa ca se latise faim'a órba a invasiunei trupeloru rusesci de catra Bucovin'a si Moldov'a. Prorupsese revolutiunea cea mare a Poloniei. Maghiarii si mai vertosu sutele de mii din classea privilegiata a Ungariei si a Transilvaniei au simpathisatu totu-deauna cu polonii, éra asta-data simpathiile loru au mersu asia departe, in catu era decisi a formá corpuri de voluntari spre a merge in ajutoriulu poloniloru, si numai gubernulu centrale din Vien'a, fidele conditiuniloru „Aliantiei sacre" dela 1815, i-au impedecatu prin tragere de cordonu militariu de a lungulu fruntarieloru de catra Poloni'a, cá maghiarii se nu faca una din cele mai mari nebunii omenesci. Cu tóte aceste, imperatulu Nicolae pre catu a fostu in viétia, le-a tienut'o minte maghiariloru asia, in catu de ar' fi esitu elu invingatoriu in a. 1855 si de ar' fi avutu viétia pana pe la 1867, Ungari'a era se remana aceea ce o facuse ministeriulu Bach-Schwarzenberg, adeca provincia desbinata in cinci districte, séu in casulu celu mai favorabile, provincia in sensulu diplomei din 1860. Acestu lucru s'ar' fi intemplatu cu atatu mai siguru, dupa-ce imperatulu Nicolae avuse ocasiunea celebra din an. 1849 de a cunósce pe poporulu maghiaru de aprópe si a se convinge, ca anume aristocrati'a si ciocoimea sa semena la caracteru cu polonii, despre cari este cunoscuta judecat'a Europei, coprinsa in scurt'a sententia: Inpatiens jugi, libertatis incapax, adeca nu se scie nici supune, nici a trai in libertate, séu cu alte cuvente, nu scie se distinga intre tirania si intre supunere la legi intielepte, nu cunósce nici marginile intre libertate si desfrenu. Pe poloni ii ajunse sórtea ce -si cautasera ei insii prin cumplit'a tirania cu care au tractatu totu-deauna pe populatiunile tierei, éra mai vertosu pe miliónele de rusi locuitori in provinciile statului polonu, ca-ci in adeveru, polonii pe langa multele calitati eminente, suntu cunoscuti totu-odata de cei mai mari tirani, ceea ce se adeveresce atatu cu legislatiunea, catu si cu paginile istoriei loru intru atata, ca multi europeni impartiali tocma cu acésta impregiurare escusa despotismulu rusescu ce apasa in dilele nóstre cerbicea poloniloru; ca-ci dicu ei, muscalii tractédia pe poloni camu asia, precum tractasera acestia pe ceia, si conformu caracterului polonescu. De altumentrea barbatii de statu ai Russiei tienu multu la maxim'a scósa din natur'a omenésca: a guberná pe fia-care poporu supusu loru, conformu caracterului seu nationale, prin urmare si pe poloni a-i guberná intocma precum era ei dedati a gubernâ pe altii, adeca in modu brutale. In catu pentru sil'a ce facu muscalii catholicismului apusénu, ei respundu, ca cu acea specie de brutalitate imitédia numai pe poloni, cari totu cu asemenea mediulóce au catholisatu in secul. alu 17-lea pe cateva milióne de rutheni, prefacundu-le si una parte a ritului, chiaru si altariului; totu-odata ei simtu necessitatea politica de a curmá ori-ce comunicatiune religiósa intre poterile catholice, incependu dela patriarchulu Romei pana la Austri'a, cu acea parte a supusiloru sei cari suntu catholici, pentru cá asia se departedie influinti'a loru dela imperiulu seu. Vede ori-cine, ca acésta maxima nu face Russiei nici-unu picu de onóre, ci din contra o da pe facia, ca ei ii este frica de poterea catholicismului; destulu inse, ca acésta este pana acumu asia si caracterisédia destulu de uritu natur'a despotismului rusescu. Russii inse si-au pusu carulu in petrii, cá se extermine si limb'a polóna, ceea ce se póte considerá in Russi'a cá si ori-unde, cá complimentulu tiraniei. Russii cérca a-si justificá si acésta fapta cu impregiurarea, ca limb'a polóna inca este numai unu dialectu alu limbei generale slave, de unde apoi deducu ei, ca dupa-ce Poloni'a si asia este stérsa de pre chart'a Europei, ar' fi cu totulu de prisosu a cultivá in acelasiu imperiu dóue dialecte slave, adeca pe celu rusescu si pe celu polonescu in portarea affaceriloru publice si in scóle, apoi adauga, ca ei, russii, imitédia si in punctulu acestu delicatu totu pe poloni, cari pana candu au dominatu ei, sugrumasera mai de totu dialectulu ruthénu, adeca pe alu maioritatiei locuitoriloru Poloniei; ba rusii imitédia si pe Austri'a, care pana in a. 1848 era pe aci se omóre pe cele dóue dialecte slave, adeca pe celu bohemicu din Bohemi'a, Moravi'a, Silesi'a si pe celu slovenescu din Stiri'a, Carinthi'a, Carnioli'a etc.; ei inse imitédia si pe maghiari, cari dela 1840 incóce se incórda din respoteri cá se omóre pe tóte limbile din tierile numite ale corónei s-tului Stefanu, in fine ca ei au luatu exemplu tocma si dela trufasii Anglii, cari au innadusitu limb'a Irlandiei vorbita de siepte milióne locuitori, si limb'a Scotiei.

Barbatii de statu, literatii si diaristii maghiari cunoscu tóte lucrurile acestea multu mai bine decatu noi romanii, ba ei sciu si mai multu, ca adeca multi filologi russi ocupandu-se mai alesu de vre-o 28 de ani si de limb'a maghiara, au descoperitu spre marea loru mirare, ca dóue din trei parti ale ei suntu materialu slavu si ca poporulu maghiaru este unu amalgamu, compositiune de sange slavonu si mongolu, precum e si una parte a muscaliloru. Filologii apoi deschisera ochii barbatiloru de statu dicundu-le, ca ar' fi anomalia si anachronismu a mai cultivá si limb'a maghiara, candu poporulu maghiaru póte se invetie usioru unulu din dialectele cele mai intinse ale gentei slave. De altumentrea chiaru si renumitulu comite Stefanu Széchényi pusese pe la inceputulu activitatiei sale intrebarea neteda asia: Ce limba se se cultive pentru Ungari'a, cea maghiara, séu vre-unu dialectu slavonescu? Elu firesce a votatu pentru celu maghiaru, slavii inse s'au apucatu de cultivarea dialecteloru proprie.

Asia déra delicat'a cestiune a nationalitatiei si a limbei este una din causele principali ale fricei maghiariloru de russi, cari tienu, ca in Ungari'a propriu disa, unificata cu asia numitulu triunghiu illiricu ar' fi de ajunsu a se cultiva numai unulu din dialectele maioritatiei, carele ar' trebui se fia celu serbo-croaticu, éra nu altu dialectu corcitu.

A dóu'a causa a fricei se dice a fi despotismulu rusescu, cnut'a, corbaciulu, Siberi'a. Dupa noi aceste suntu numai unu pretestu. Toti strainii europeni, cati caletorescu in Russi'a si petrecu acolo cu anii intregi, nu potu se spuna nimicu mai reu despre despotismulu rusescu, decatu aceea ce cunóscemu si noi toti in tierele nóstre. Din contra, este adeveru constatatu cu mii de martori, ca in imperiulu Russiei este preparatu terrenulu pentru introducerea vietiei constitutionale intr'unu gradu ásiá de mare, incatu nu se scie or'a, in care lumea va fi surprinsa prin proclamarea unei constitutiuni admirabile. S'a intemplatu adeca si in acestu imperiu aceea ce au vediutu betranii nostri cu ochii loru pre catu a infloritu in imperiulu Habsburgico-Lotaringianu despotismulu inauguratu de Metternich. Precum pre la noi toti cati invetiasera carte cevasi mai multa, se adoperá pre tóte calile ascunse a-si castigá catu s'ar poté mai multe idei moderne, prin lectura de carti oprite, prin studiu profundu alu auctoriloru classici, prin caletorie si conversatiuni in tierele civilisate, intocma s'a intemplatu si in imperiulu rusescu sub domni'a impertului Nicolae, éra dupa mórtea lui si in urmarea perderiloru suferite prin belulu orientale, sub domni'a lui Alessandru II. multime de obstacole au cadiutu mai dintr'odata cá prin farmecu, si de atunci ideile moderne strabatu in Russi'a din tóte partile cá nisce torrenti rapedi de apa si cu atatu mai usioru, ca acuma vastulu imperiu este apropiatu cu cateva cali ferrate de staturile Europei apusene si meridionale. Mai inainte Russi'a erá considerata cá prototipu alu bigotismului religiosu; astadi loculu acestuia -lu ocupa mereu ideile cele mai inaintate, idei puru republicane, rationalismu, deismu, pana diosu la asia numitulu nihilismu nebunescu, séu diceti-i atheismu. Cu aceste idei face si literatur'a rusésca progresse cá acelea, in catu, precum observaseramu si cu alta ocasiune, multe producte ale aceleiasi se traducu in limbi europene si se citescu cu destula placere. Asia déra nu mai multu despotismulu rusescu, ci tocma ideile liberali si calea apucata spre viétia constitutionale este aceea, care insufla — cu totu dreptulu — compatriotiloru nostri frica si spaima din partea Russiei. Candu Russi'a se va decide pentru institutiuni liberali, va face mai multu pentru castigarea popóreloru slave in partea sa, decatu ca ar scóte unu milionu de baionete pre campulu sangelui, pentru ca constitutiunea ei nu va fi si nu va remané minciuna pentru poporu si patu de rose pentru privilegiati.

Atata inca e cunoscutu Europei intregi, prin urmare si compatriotiloru nostri, ca Russi'a nu va pausá, pana ce nu va scóte la cale emanciparea totala a slaviloru meridionali si constituirea loru intr'unu statu unificatu. Se póte prea usioru cá scopulu acesta se nu se ajunga sub iubitoriulu de pace Alexandru II; déra fiiulu seu mai mare si successoriu la tronu si-a datu de nenumerateori parol'a in sensulu acesta, si chiaru astadi elu face totu ce póte pentru serbi si confederatii loru.

Brasiovu 16/28 Iuliu a. c.

Abia acuma aflamu, ca memoriulu romanu despre care amu vorbitu in numerulu trecutu nu esista in intielesulu gramaticalu séu diplomaticu alu cuventului. Cele siepte puncte ale memoriului inse esistu si prin urmare se adeveresce

pe deplinu scirea adusa despre represintatiunile facute la Pórt'a otomana de guvernulu romanu. Aceste adeveriri nu ne vinu din partea organeloru de publicitate romane, fontan'a din care le scótemu este un'a francesa cu carateru officiosu romanu.

Corespundinti'a diplomatica parisiana redigeata de cunoscutulu publicistu francesu de nationalitate romanu d. Ganescu sub titlulu „Tablettes d'un spectateur" ne da deslucire asupr'a atitudiuei Romaniei in conflictulu turco-serbu. D. Ganescu 'si-a luatu negresitu informatiunile dea-dreptulu dela ministeriulu de esterne romanu candu a scrisu urmatóriale:

„Nu s'a tramisu nici-odata Memorandum romanu; nu esista nici unu Memorandum; nicairi, nici la Constantinopole nici aiurea, nu s'a priimitu vre unu Memorandum, in intielesulu gramaticalu séu diplomaticu alu cuventului.

„De mai multi ani, ori-cari puncte litigióse s'au tratatu numai intre Bucuresci si Constantinopole si acést'a cu sciinti'a mariloru cabinete europene. — Suntu 3 septemani, de candu cabinetulu din Bucuresci a adressatu Pórtei, cu formalitatile cele mai cordialmente prevenitórie, rogatiunea de a regulá o situatiune pe care ambele partite au egalu interessu de a o vedé definitivu stabilita cu satisfactiunea loru mutuala." Apoi enumera cunoscutele siepte puncte, pe cari le-a cerutu guvernulu romanu dela Pórta si continua asia:

„Nici-odata n'a fostu vorb'a de a reclamá iertarea tributului, unic'a legatura care a legatu totu-deauna Moldavi'a si Romani'a cu imperiulu otomanu. Acésta legatura, romanii o respecta, o mantienu, si in dilele aceste din urma chiaru, ei au achitatu tributulu anualu.

„Agintii Romaniei in strainatate au primitu la timpu oportunu comunicatiune despre acésta nota a guvernului romanu. Era vorba mai pretutindeni de reunirea unei conferintie si, naturalmente, cabinetulu din Bucuresci n'a voitu se lase se tréca ocasiunea fara a interessá in privinti'a justeloru sale cereri consiliulu Europei adunate.

„Catu despre a se face din aceste represintatiuni la Constantinopole bas'a séu punctulu de plecare alu unei certe cu Turci'a, lealitatea guvernului si a poporului romanu departéza si interdice acést'a banuiéla. Pórt'a otomana e cea d'antaiu, care póte marturi acést'a.

„In fine este absolutamente falsu, ca Romani'a mobiliséza armat'a c'unu scopu ostilu Turciei. Ea are deja fortiele necessari pentru a face se i se respecte neutralitatea si pentru a respinge la casu de trebuintia ori-ce incursiuni."

Din aceste desluciri ce ni le da „Tablettes d'un spectateur", vedemu constatata esistenti'a unei note adressate de guvernulu romanu Pórtei otomane in caus'a revindecariloru statului romanu; vedemu mai departe, ca acést'a nota nu contiene nici-o amenintiare cu eventual'a intrare in actiune de resbelu. Din contra se vede, ca guvernulu romanu a voitu se evite ori-ce carambolu (ciognire) cu guvernulu otomanu, pentru aceea a pusu pe agintii sei se declare mariloru poteri, ca cabinetulu din Bucuresci nu voiesce se provóce nóue complicatiuni resbelice prin cererile adressate inaltei Pórte, ci a voitu mai cu séma se iè de acuma positiune facia cu o viitóre conferintia europeana, interessandu in privinti'a justeloru sale cereri consiliulu Europei adunate. Declaratiunea acést'a a mai molcomitu spiritele agitate. Press'a francesa insasi voiesce a sci acuma, ca atitudinea Romaniei a fostu fórte corecta, ca ea este conforma liniei politice atatu de intielépta, atatu de prudinte, atatu de reservata, adoptata de cabinetulu din Bucuresci multu mai inainte de deschiderea ostilitatiloru. — Déca ar' intrá in actiune Romani'a, scrie „Corespondance hongroise", nu s'ar' mai poté sustiené principiulu de neinterventiune alu mariloru poteri, ci Austri'a ar' fi silita se intre indata in Bosni'a, ér' Russi'a in Basarabi'a. In prevederea unoru complicatiuni cá aceste, se spariasera francesii de pretensiunile romane. Astadi inse convingunduse ca guvernulu romanu nu voiesce se sguduie nici-decum la basele tratatului din 1856, s'au liniscitu si urmarea imediata a fostu, ca cursurile dela burs'a din Parisu au devenitu mai stabile. In fine trebuie se insemnamu, ca deórece guvernulu romanu n'a adressatu memoriulu seu semnatoriloru tratatului dela Parisu, acesti'a, adeca poterile garante, nici nu au potutu veni in positiunea de alu respinge. —

Alta infamia aruncata asupra clerului si ritului.

„Este methodu in acésta furia," ar' dice genialele Shakespeare déca s'ar' afla in viétia si ar' traí intre noi. Acestoru ómeni le-a casiunatu cá se scótia pe romani cu ori-ce pretiu din patienti'a loru. In comun'a romanésca Orastei'a-Beacului din comitatulu Hunedórei, situata in distantia de 1 óra dela orasiulu Orasteí'a, erá se se aléga dilele trecute notariu comunale in loculu unui calvinu anume Farkas Ignátz, care morise. Numit'a comuna are circa 130 de familii, dintre care abia vre-o 5—6 suntu maghiare si jidovesci, adeca venetice, tóte celelalte romanesci greco-resaritene. Se vede, ca fostulu notariu si deregatorii politici preparasera calea la unu nepotu alu celuia, anume Farkas János; déra parochulu locului lucrá pentru unu romanu anume Fagarasianu. Dvóstra inse sciti cumu merge la noi lucrulu la alegeri de acelea, merge cá si in Bulgari'a. Farkas János fù alesu cu maioritate de 9 voturi si Fagarasianulu cadiù. Se vedeti apoi cumu se descrie casulu acesta in sene-si prea neinsemnatu intre alte mii de blastematii, in „M. Polgár" nr. 160 din 16 Iuliu a. c. Acelasiu adeca minte, ca parochulu insocitu de collegulu seu ar' fi ambl atu din casa in casa, cu scopu de a revolta pe romani in contra maghiariloru, amerintiandu cu anathema si cu pedéps'a lui Ddieu pre toti cati voru votá pentru unu maghiaru, éra in diu'a alegerei ar' fi condusu pe alegatori sub una cruce, unde ar' fi afurisitu infricosiatu pe toti cati ar' cutediá se votedie pentru unu maghiaru, si le-ar' fi luatu juramentulu ca voru votá numai pentru romanu. Dupa alegere turbarea popiloru (a papok dühe) nu ar' fi mai cunoscutu margini in blastemele si injuraturile loru asupra maghiariloru; „éra dupa aceea parochulu ar' fi chiamatu pe dumineca'a urmatória inca patru preoti, cu cari ar' fi celebratu „liturgia mare", éra dupa serviitiulu dumnedieescu remanendu totu in vestmentele pompóse preotiesci, care in ochii acestui poporu barbaru si superstitiosu trecu de lucru inportantu, ar' fi blastematu cu solemnitate pe acei, cari au votatu pentru unu maghiaru si pe copiii acestora. Acele cuvente pronuntiate din amvonu, ar' fi facutu impressiune atatu de mare asupra acelui poporu ticalosu si superstitiosu, in catu a desperatu de mantuinti'a sufletului in viéti'a viitória."

Dupa acestea „M. Polgár" lovesce in totu clerulu de nationalitate romanescu aruncandu-i in capu sume de infamii dicundu, ca „acestu casu tristu nu ar' fi singuraticu, ci ca asemenea fapte se intempla mai in tóte dilele;" pentru-ca preotii romanesci nu predica charitatea si concordi'a fratiésca, ci tocma din contra, ei prostituindu (scarnavindu) spiritulu christianismului si numele lui Christosu, apuca ori-ce ocasiune spre a destептá in anim'a poporului urgía si ura in contra poporului maghiaru etc." In fine „M. Polgár" interpellédia pe gubernu, „déca are cunoscintia despre aceste abusuri fioróse, si déca o are, nu cumuva'i lipsesce energi'a de a le pedepsí si inpedecá?"

Renegatii dela Clusiu uitara se indrepte pe gubernu si la articlii approbatali unde se dice: „Az oláh popák ne afuriszáljanak."

Acumu inse intrebamu si noi pe metropolitii si episcopii, consistóriele si sinódele romanesci de ambele confessiuni, déca au cunoscintia despre infamele insulte si calumnii de acestea, prin care clerurile romanesci se inferédia in faci'a lumei cá inemice ale christianismului si ale doctrinei lui Isusu Christosu? Si déca au acea cunoscintia, suntu acele autoritati supreme ale Santei Baserice, decise a-si apará reputatiunea de buni christiani si a cere satisfactiunea cea mai perfecta dela tribunale, séu in casu de necessitate, chiaru dela august'a persóna a monarchului, cá protectoru supremu alu bisericeloru de sub sceptrulu seu? Ca ci adeca chiaru se fia obvenitu in Orastei'a-Beacului acelu casu descrisu mai susu, totusi ar' fi cea mai cutediatória calumnia a'lu generalisá si a incriminá pentru elu pe clerulu intregu alu unui poporu de trei milióne suflete. Noi inse nu credemu se se fia intemplatu asia ceva in numit'a comuna, ci parochulu si altii saturandu-se de a mai avé in comuna denuntianti minciunosi, se voru fi folositu numai simplu de dreptulu loru electorale. Amu ajunsu inse nesce dile, in care terroristii voru opri pe cleru de a celebrá de ex. s. ungere de pe urma (maslu) cu 5 séu cu 7 preoti dupa ritulu nostru, ori a ingropa morti cu mai multi preoti. Chiaru si in sensulu evangeliei rabdarea inca'si are marginile sale. Nu a fostu de ajunsu, ca in 1849 din vestmentele basericesci facura „siabrace" pe cai, in an. 1876 au se ve oprésca de a le mai imbracá.

Brasiovu in 17/29 Iuliu 1876.

La noi acasa, séu mai bine disu aici in monarchi'a unguriloru si a nemtiloru domnesce o tacere mormentale. Resbelulu ce s'a incinsu in Orientu in butulu toturoru asecurariloru de pace din partea celebriloru nostri politicastri, evenimentele ce se succedu neanunciate de astadi pana mane, si mai pre susu de tóte nesiguranti'a facia de ceea ce diu'a de mane póte se aduca asupra nostra, au facutu se amutiésca gur'a si se slabésca poft'a de lucru a domniloru din verfulu acestui statu. Toti stau cá opariti, si déca totusi mai facu cate ceva, apoi aceea este, ca de multa si mare incredere, ce o au in sustienerea pacii, pregatescu in ruptulu capului mobilisarea armatei.

Pre langa dispositiunile referitórie la eventualea mobilisare a armatei, despre cari am luatu notitia in numerulu trecutu, aflamu inca din diariele de dincolo de Lait'a ca primarii comunali din Austri'a inferióre si din Boemi'a fura chiamati inaintea subprefectiloru spre a primi instructiunile necessarie pentru casulu de mobilisare. In aceste instructiuni se dice, ca la casu candu s'ar mobilisá tóta armat'a, atunci fia-care conchiamatu trebue se fia transferatu la loculu seu in tempu de 24 de óre. Foile semi-officiali observa cu privire la aceste mesure, ca mobilisarea nu s'a decretatu inca, inse de astadi pana mane se potu ivi asemeni evenimente neprevediute, cari se pretinda neamanat'a mobilisare; pentru aceea este bine a fi pregatitu pentru tóta eventualitatea si in tóta privinti'a. — Dupa parerea nóstra inse Austri'a cu greu se va poté pregatí pentru tóta eventualitatea in tóta privinti'a, pentru ca i lipsesce tocma ce este mai principalu, i lipsescu banii, fora de cari mobilisarea armatei si tienerea ei in disciplina si ordine este cu nepotintia.

— Infam'a scornitura a diariului „Kelet" din Clusiu, despre pretins'a conferintia a Romaniloru in Alba-Iuli'a, s'a datu de golu. Diariulu „Pesti Napló" comunica, ca investigatiunea intreprinsa in acestu respectu, la care a fostu de facia si redactorulu numitului diariu, n'a dusu la altu resultatu decatu la acel'a, ca intr'o séra s'au vediutu duoi preuti romani intrandu la unu advocatu romanu din Alba Juli'a póte in cause de processu, si din acestu incidentu spionulu maghiaru si'a inflatu fantasi'a si a inceputu a vedé totu tribuni romani facundu planuri de Daco Romania pre ruinele statului maghiaru. — Déca din intemplare s'ar fi descoperitu, ca dimpreuna cu acei duoi preuti a mai intratu la respectivulu advocatu vre unu jude regescu dintre cei aretati cu degetulu de catra spionu, séu vre unu tribunu din 48, atunci dieu judele de instructiune nu numai ca ar fi constatatu tradarea de patria de care a vorbitu spionulu dela Alba, ci ar fi datu de lucru ministrului de justitia, cá se suspinda din posturi pre toti judii numiti cu numele in corespondinti'a din „Kelet", éra procu-

rorului de statu i-ar fi facutu placerea, de a capetá de-odata unu despartiementu intregu de romani in costulu seu. — Bine ar face deci acei barbati, pre cari spionulu a voitu se-i faca tradatori de patria, cá acum, dupa ce s'a doveditu judecatoresce, ca cele comunicate de dinsulu au fostu numai scornituri infame, se céra pedepsirea lui dupa lege, pentru cá alta-data se nu-si mai permitta asemeni infamie.

Pre campulu de resbelu domnesce totu confusiunea si nesiguranti'a de pana acum. In dilele aceste se respandise faim'a, ca guvernulu serbescu ar fi ordonatu armatei intregi, cá se parasésca tóte positiunile, ce le-a ocupatu pe territoriulu turcescu si se se retraga la fruntariele Serbiei, asteptandu acolo pe inimicu. Acésta scire nu numai ca nu s'a constatatu, ci din contra alte sciri electrice mai noue ne spunu, ca armat'a serbésca -si sustiene positiunile ocupate si se lupta cu successu facia de inimicu. — Generalissimulu turcescu Cherim pasi'a ar fi sositu la Nisiu si asiá se crede, ca in tempulu celu mai de aprópe ar avé se se intemple o lupta mare. Pentru aceea nice nu mai luamu notitia despre ciocnirile merunte, in cari totu-deun'a ambele parti sunt invingutórie séu invinse, ci asteptamu momente decidietórie. — Damu inse locu aici altoru sciri, cari stau in strinsa legatura cu resbelulu.

Ideea despre confederatiunea danubiana sub protectoratulu Austriei, despre care vorbimu si intr'unu articlu specialu mai la vale, se discuta cu multu interessu de catra press'a européna. Diariele prussesci, cari au pusu sub discussiune acésta idea, tradéza prin dins'a scopulu Germaniei, de a impinge pe Austri'a catra orientu si de a face astfeliu locu Germaniei cá se se intinda pana la riulu Lait'a. Pentru aceea diurnalistic'a germana propune, cá ocasiunea cea mai de aprópe se se folosésca pentru interventiune cu scopulu acel'a, de a curmá resbelulu pustiitoriu si de a realisá ide'a de confederatiune danubiana. Dupa parerea acestoru diurnale interventiunea este analoga cu emanciparea si organisarea poporatiuniloru de pre peninsul'a balcanica, care organisare singura póte se duca la scopu.

— Diariele maghiare dechiara cu voce innalta, ca loru nu le trebuie annessiune. Bosni'a se remana cum este. Maghiarii nu potu decatu se compatimésca pre bosniaci, pentru aceea bucurosu le da ceva de pomana, inse numai la usia, ca-ci déca voru intrá in casa, potu se aprinda si cas'a maghiariloru. Déca inse politic'a europeana va aflá cu cale, cá Ungari'a se primésca sub protectoratulu seu pe Bosni'a, atunci dins'a va aruncá pre feréstra acestu presentu ce i se va tramite pe usia, deórace nu e bine a tiené in casa obiecte suspecte. — Diariele maghiare sciu ce va se insemneze protectoratulu Austriei asupra confederatiunei danubiane, pentru aceea se lépeda de acea onóre si nu voiescu alt'a decatu cá Austri'a se remana asiá cum este.

— Inchiderea portului austriacu Klek pentru trupele turcesci a datu ansa guvernului turcescu la unu protestu vehementu. Diariele turcesci dicu: „Austri'a este in aliantia cu Russi'a contra nóstra; contele Andrássy este Mahmud-pasi'a celu austriacu, precum Mahmud-pasi'a a fostu Andrássy celu turcescu, adeca instrumente vile ale politicei russesci."

De sub Buceciu 26 Iuniu 1876.

Diurnalulu germanu din Berlinu „Post" aduce scirea ca ar' esiste planulu de-a deslegá cestiunea orientala (incatu este numai cestiune a poporeloru de pe peninsul'a balcanica) in urmatoriulu modu: Romani'a, Serbi'a si Montenegrulu se devina state independente sub protectoratulu Austriei; Bosni'a provincia austro-ungara, Bulgari'a statu deplinu suveranu sub unu principe rusescu; restulu Turciei europene se remana sub dominatiunea osmaniloru cu punctulu de gravitatiune in Asi'a

Se presupunemu pe unu momentu ca acésta faima nu e numai un'a din scorniturile diurnalistice pe care germanii o numescu „Zeitungsente" ci ca esiste in realitate o atare combinatiune si se-o essaminamu mai de aprópe.

Protectoratulu Austriei? Fórte bine, noi romanii austro-ungari amu potea vedé in acésta combinatiune in principiu unu progressu alu civilisatiunii christiane. In prassa inse ni se infacisiédia urmatórele piedeci: Poté-va óre Austri'a esercitá unu protectoratu asupra Romaniloru si Slaviloru meridionali in timpu ce esercitéza protectoratulu asupra tendintieloru maghiare de sugrumare nationale direse in contr'a numiteloru populatiuni slave si romane din imperiulu propriu? In ce necsu ar' sta acésta aspiratiune cu conduit'a dualistiloru de astadi? Voi-va óre Romani'a, Serbi'a si Montenegrulu a schimbá unu „protectoratu" alu intregei Europe cu altulu, care numai sub anumite giurstari ar' potea deveni pentru ele favorabilu, — sub cele de facia inse ar' fi chiaru periculosu esistintiei si culturei loru? Unde suntu astadi drepturile reservate populatiunei polóne din partile austriace, rusesci si prusiane cu ocasiunea impartirei regatului polonu? Ce au esitu din drepturile reservate Bucovinei la luarea ei? Vedemu cum se persecuta vechile populatiuni pamentene si cum se bucura astadi numai veneticii de-o deosebita protectiune. Tóte aceste le sciu, le vedu si le presimtu romanii, serbii montenegrinii, si bosniacii.

Alte, — cu deseversire alte idei politice, alte concepte despre dreptate, si despre civilisatiune umanitaria ar' trebui se prinda radecini in cercurile, cari conducu destinele Austriei, spre a realisá unele atari dorinti protectioniste. Intieleptiunea nóstra de statu numesce inse asemeni simtieminte, asemeni idei „Hochverrath", „staatsfeindliche Bestrebungen" etc. etc. Se nu uite inse dumnealoru ca cuventulu „Katzelmacher" a costatu pe Austri'a una din cele mai frumóse provincii ale ei, éra cuventulu „Hammeldiebe" simpathiile Bosniaciloru si ale Hertiegoveniloru, manifestate in primavér'a anului trecutu augustului nostru Domnitoriu. — F.

Dare de séma despre starea si activitatea societatiei literarie „INOCENTIU M. CLEINIANA" a teologiloru dela seminariulu archidiecesanu din Blasiu pre anulu scolasticu 1875/6; si una multiamire publica colectiva.

I. Starea. Societatea nóstra infiintiata in 23 Februariu 1874, in 3 Marte alu aceluiasi anu -si incepuse activitatea. In decursulu anului scol. 1875/6 au facutu parte din ea toti alumnii seminariali in numeru de 56, cari in sensulu §-lui 8 din statute suntu membri ordinari din positiune solvindu anualminte fia-care cate unu florenu.

Asia déra

1. Cass'a. Fiindu-ca adi banii guberna lumea si in bene si in reu, vomu continuá mai de aprópe cu ei. Facia cu tempulu departatu dela infiintiarea societatiei, starea ei materiale in bani e modesta; dér' acést'a nu e de mirare considerandu-se isvorale, cari suntu mai numai taxea memorata a membriloru.

adeca cu inceputulu an. scol. 1875/6 societatea avea la dispunere	168 fl. 62 cr.
preste anu au incursu	126 fl. 66 cr.
societatea a dispusu asiá dér' in decursulu an. de o suma de . .	292 fl. 28 cr.
Spese in decursulu an. . .	112 fl. 33 cr.
Restu activu	179 fl. 95 cr.

dintre cari 42 fl. 4 cr. bani gat'a, ceilalti in obligatiuni.

In rubric'a speseloru nu figuréza bani pentru cumperarea de carti pre an. acest'a, deórace s'au facutu dóue tece pre sém'a bibliotecei in pretiu de 30 fl.; apoi s'au mai prenumeratu diuariale ce se vedu mai la vale.

2. Bibliotec'a. Cu finea anului presente scolasticu societatea are in bibliotec'a s'a 381 opuri in 573 tomuri si fascicle.

De aici se tienu si diuariale cari ne-au venitu in decursulu anului, in numeru de 19, tóte romanesci, si anume: „Gazet'a Transilvaniei", „Transilvani'a" (Brasiovu), „Unulu pentru Altulu", „Reform'a", „Revist'a sciintifica", „Revist'a literaria si sciintifica" (Bucuresci), „Convorbiri literaria", „Perdafulu" (Iasi), „Federatiunea", „Albin'a", „Famili'a", „Siedietórea" (aceste 2 din urma prenumerate de societ., Pest'a), „Fói'a scolastica", „Economulu" (Blasiu), „Lumea nóua", „Predicatoriulu sateanului romanu", „Cartile sateanului romanu", „Scól'a" (aceste 3 prenum. de societ., Gherl'a), „Igien'a si scól'a" (prenum. de societ., Timisiór'a).

II. Activitatea. Amesuratu §-lui 15 din statute societatea in decursulu an. a tienutu cate-o siedintia ordinaria pre fia-care luna, cerendu necessitatea si estraordinaria. In aceste siedintie s'au pertractatu cestiuni relative la tóte affacerile societatiei.

Dela 1 Decembre an. trecutu societatea incepù se edè o fóia literaria privata scrisa 4-o mare cu numele „Furnic'a" sub redactiunea lui Alesandru Barbulescu teol. in alu IV anu, cu colaborarea mai multoru dintre membri. Acésta fóia esise si la inceputulu societatiei in vre-o 2—3 ani, apunendu a reinviatu. Ea a esitu dela $1\frac{1}{2}$ pana la $2\frac{1}{2}$ cóle numerulu, de 2 ori pre luna in 1 si 15; in ultimele 2 luni de cate 3 ori.

Activitatea societatei s'a mai manifestatu si prin tienerea unei siedintie publice literarie in 17 Maiu a. c. dupa program'a publicata in nr. 34 din „Gazeta" . . . . ., si cu apretiarea multu magulitória pentru noi aparuta totu in „Gazeta" . . . nr. 39.

III. Multiamirea pubica collectiva. Recunoscinti'a, pre langa ce e virtute, mai e inca si unu dulce sentiementu atatu pentru cei ce o esprimu catu si pentru cei ce o primescu. Supunendu-ne cu multa bucuria acestui semtiementu salutariu, acum candu ne departamu pre la caminele parentiesci, lu esprimemu toturoru binefacutoriloru nostri in decursulu acestui anu scolastecu.

Si in specia: venerabilei superioritati locali pentru prenumerarea „Gazetei Transilvaniei", „Albinei" si „Federatiunei", apoi urmatórialoru onorabili redactiuni pentru tramiterea gratuita a cate unui esemplariu din pretiuitele foi ce redigu, si anume redactiuniloru dela: „Unulu pentru Altulu", „Reform'a" (pre langa solvirea portului de transportu), „Revist'a sciintifica", „Revist'a literaria si sciintifica" (dorere! numai 1 nr. din 15 Febr.), „Transilvani'a", „Convorbiri literarie", „Perdafulu", „Fói'a scolastica" si „Economulu".

Mai departe in decursulu anului s'au facutu mai multe daruiri generóse, anume: Cuventare pastorale tienuta de Prea-santi'a Sa Dr. Victoru Mihali cu ocasiunea instalarei Sale in scaunulu eppescu alu Lugosiului, daruita de Rss. d. Eli'a Vlass'a can. metrop.; Educatiunea si instructiunea generale de d-lu Georgie Munteanu profes. norm. in Blasiu; These pour la Licence, sustienuta de Ionu Simionescu, dar. de d-lu Bratoiu proprietariu in Teusiu; Calindariulu societatiei pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a pre 3 ani successivi 1874, 1875, 1876, Statutele ei, Reportulu comitetului pre 1872/3 si pre 1873/4 tóte aceste daruite de onorabilele comitetu alu respectivei societati; Statutele societ. academice „Arboros'a" a studentiloru romani dela Universitatea din Cernauti, dar. de comitetulu societatei; Egy jóczélzatu román felszólalás, si Iskoláink és az egészségtan dar. de onorabilele domnu Ladislau Vaid'a; Jidovulu Talmudistu dar. de SRISIPP; 37 opuri in 50 tomuri tóte in limb'a germana dar. de unu membru alu societatiei.

Relative la siedinti'a publica au mai incursu dela multu onor. d. Michaele Crisianu, protopopu in S.-Reginu 1 fl., dela d. Georgie Maioru invetiatoriu primariu totu in S.-Reginu 50 cr.

Le multiamimu cu respectu si sinceritate.

Cu tóte ca facia de unele redactiuni susu memorate ne esprimaramu multiumirile nóstre respectuóse si la inceputulu acestui anu scolasticu, totusi o facemu si acum cu placere multa; avendu in vedere, ca facia de atari binefaceri, dintre cari unele se redica mai pana la sacrificia, singur'a nóstra resplata e multiamirea.

Apoi suntemu convinsi, ca nu vomu gresí repetendu-o.

Din partea nóstra nevoindu-ne a meritá increderea si spriginulu celoru ce ne ajuta, ne vomu dá tóta silinti'a posibila, cá se progressamu, de si incetu dér' securu.

Pentru subscrisii acestu actu fiendu ultim'a nóstra placuta detorintia ce-o mai implinimu facia de societate, prin acést'a depunemu onoratóri'a nóstra sarcina, dorindu membriloru ei unu singuru lucru: unirea!

Blasiu 30 Iuniu 1876.

pentru societ. „Inocentiu-M.-Cleiniana":

Arseniu M. Bunea, presiedinte. Petru Bucuru, notar. coresp.

Invitare.

Subscrisulu comitetu 'si ié libertatea a rogá pe toti acei onorati domni, cari voiescu a participá la adunarea generala a „Associatiunei transilvane", ce se va tiené pentru acestu anu in Sibiiu la 10 Augustu a. c., a se insciintiá la presidiulu acestui comitetu celu multu pana in **6** Augustu, — cá acesta se póta face pentru incuartirarea onoratiloru participanti inca de tempuriu dispositiunile

necessarie si se se póta orientá despre numerulu locuintieloru de lipsa.

Sibiiu in 15 Iuliu 1876.

Comitetulu festivu localu:

E. Macellariu, presiedintele comitet. Dr. N. Olariu, secret. comit.

Noutati diverse.

(Priimire la curtea romana.) M. S. Domnitoriulu, Luni in 12 Iuliu curentu, a binevoitu a primi in audientia particulara pe d. A. Treb. Laurianu, presiedinte si pe d. I. C. Massimu, secretariu alu societatiei academice romane, cari au avutu onórea a remite Inaltimei Sale volumele alu II-lea, terminandu-se prin liter'a Z, din dictionariulu limbei romane, elaboratu de domniile loru cá proiectu, dupa insarcinarea data de catra societate.

M. S. Domnitoriulu, in aceeasi di, a binevoitu a primi pe elevii scólei militare, cari s'au inaltiatu la gradulu de sub-locotenentu.

La 10 óre demanéti'a, d. ministru de resbelu, facia fiindu d. colonelu Dunc'a, directorulu scóleloru militare si d. colonelu Donea, sub-directoru, a presintatu, in aleulu celu mare alu gradinei dela Cotroceni, pe toti elevii inaltiati. Mari'a Sa a binevoitu a le adressá cate-va cuvinte, felicitandu'i si povetiuindu'i cumu urméza a se conduce de aci inainte, fiindu pururea patrunsi de datoriile osteanului si puindu nepregetate silintie in desvoltarea studiiloru dobandite intr'o scóla a carei insemnatate se inaltia si mai multu in faci'a armatei prin chiamarea fostului seu directoru in capulu ministeriului de resbelu.

(Budgetele celoru 6 State mari din Europ'a.) — Éta budgetele celoru 6 State mari din Europa:

Franci'a	2,838,260,000	franci.
Rusi'a	2,500,548,000	„
Germani'a	2,257,816,000	„
Angli'a	2,109,693,000	„
Austri'a	1.572,874,000	„
Itali'a	1,345,297,000	„

Fie-care soldatu costa pe anu.

In Angli'a	2,600	franci.
„ Rusi'a	1,213	„
„ Franci'a	1,231	„
„ Germani'a	1,163	„
„ Itali'a	934	„
„ Austri'a	900	„

Efectivulu fie-careia din aceste tieri in timpu de pace e representatu prin cifrele urmatóre:

Rusi'a	663,000 ómeni	80,000	cai.
Franci'a	460,000 „	99,000	„
Germani'a	438.000 „	97,000	„
Austri'a	248,000 „	46,000	„
Itali'a	220,000 „	33,000	„
Angli'a	189,000 „	26,000	„

— (Unu nou barometru.) Toti cunoscu barometrele cele mai intrebuintiate. Vomu semnala unulu care da indicatiuni multu mai precise de catu tóte cele-l'alte.

Aparatulu se compune dintr'unu vasu de cristalu inchisu, care contiene 250 grame de eteru sulfuricu la care s'a adausu 2 grame de clorhidratu de amoniacu, 2 grame de sulfatu de potasa si totu o asemenea cuantitate de camfora curatita.

Candu e frumosu fix, lichidulu remane limpede. Candu e variabilu, substantiele in suspensiune incérca o miscare usióra. In timpu de plóie, dupa gradulu de intensitate a variatiunii, lichidulu devine mai multu séu mai pucinu turbure. Spre a indica o tempesta, agitatiunea degeneréza in verteju. Cu catu furtun'a diminuéza cu atatu agitatiunea inceteza. In fine, dupa cum ventulu are a sufla din cutare séu cutare directiune, moleculele in suspensiune se aglomeréza in partea opusa. „V. C.“

Mai nou.

Dela Constantinopole i se telegraféza lui „N. W. Tageblatt“, ca unei noua revolutiuni de palatu i-ar fi succesu a delaturá si pe Murad V-a. In loculu acestuia se se fi numitu (?) reginte imperialu provisoriu Abdul Hamid, fratele celu mai mare alui Murad. Numai dupa mórtea bolnavului Murad, care se astepta pe tóta or'a va fi proclamatu noulu reginte de Sultanu.

Precatu de insemnata, pre atatu de misteriósa apare acést'a scire. Cu tóte ca temerea de-o noua revolutiune de palatu in Constantinopole era mare nu ne vine a dá crediementu telegramei confuse alui „W. Tgbl.“, care anuntia laconicu, ca s'a facutu schimbare la tronu in Turci'a. Nici nu s'a sciutu nimicu pana acuma de ból'a de mórte a noului sultanu Murad. Acuma deodata se dice ca Murad sufere de anthrax si pyämia si ca trage se móra. Óre ni se presinta aci o noua editiune a tragediei inscenate acuma optu septemani cu Abdul Aziz? Déca s'ar' adeveri scirea adusa de „W. T.“ atunci n'ar' mai incapé indoiéla ca de asta-data 'si-a jocatu caii la Bosforu intrig'a rusésca si ca s'au deochiatu planurile diplomatiei englese. In curundu vomu capatá date mai positive.

Belgradu 27 Iuliu (Tel. off.) Incercarea ce-o facú eri o parte a armatei turcesci de a trece riulu Timocu pe la Vraciogerniza (in diosu de Zaiciar) fu impiedecata de catra infanteri'a serba.

Ciolac Anticiu a batutu in 24 l. c. pe Dervisiu-pasi'a la Dugapoljana (pe drumulu ce duce dela Sjenitza la Novibazaru) cu deservisire. Serbii facura mare préda. Ciolacu Anticiu fú numitu comandante alu armatei dela Ibar, in loculu lui Zach care s'a bolnavitu.

Zara 27 Iuliu. (Tel.) 15,000 turci atacara in 24 l. c. pe Cucciani aliati cu Muntenegrinii. Muntenegrinii avisati de acést'a, respinsera pe turci pana la Podgoriti'a. — Turcii se fi avutu mari pierderi. —

☛ Esemplare complete incependu dela nr. 51, sem. II-lea. se mai afla. Rogamu a grabi cu prenumerarea. Fói'a se tramite numai celoru ce au solvitu pretiulu inainte.

Pretiurile piacei

in 28 Juliu 1876.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	7	61
		midiulociu	7	6
		de diosu	6	73
	Mestecatu		5	65
	Secara	fromósa	4	23
		de midiulocu	4	13
	Ordiulu	frumosu	4	23
		de midiulocu	4	2
	Ovesulu	frumosu	3	16
		de midiulocu	3	4
	Porumbulu		4	14
	Meiu		4	13
	Hrisca		—	—
	Mazerea		—	—
	Lintea		—	—
	Faseolea		3	48
	Sementia de inu		14	21
	Cartofi		—	—
1 Chilo	Carne de vita		—	36
	„ de rimatoriu		—	48
	„ de berbece		—	28
100 Chilo	Seu de vita prospetu		30	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 28 Juliu 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	— —	5 fl.	82	cr. v. a.
Napoleoni	— — —	9 „	$87^1/_2$	„ „
Augsburg	— — —	102 „	80	„ „
Londonu	— — —	124 „	20	„ „

Nr. 691. 2—2

Concursu.

La scólele granitiaresci din fostulu regimentu romanu I suntu de a se conferi urmatórele posturi invetiatoresci:

I cinci posturi de invetiatori diriginti la scólele din Tohanulu vechiu, Margineni, Copacelu, Racovitia si Vestemu, cu unu salariu anuale de 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu in modulu usitatu pana acum;

II dóue posturi de invetiatori de sene, la nóu'a scóla din Scoreiu si Spinu; fia-care cu cate unu salariu anuale de 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu;

III dóua posturi de invetiatori secundari la scól'a din Lis'a cu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. si la scól'a din Tohanulu vechiu cu unu salariu anuale de 180 fl. v. a., cortelu si lemne de focu;

IV unu postu de invetiatoriu adjunctu la scól'a din Sin'a cu unu salariu anuale de 180 fl. v. a. cortelu si lemne de focu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile enumerate se si tramita suplicele instruite cu documentele de lipsa pana la **15 Augustu** st. n. la

Comitetulu administrativu de fondulu scolastecu alu fostiloru granitiari din regimentulu romanu I.

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.